Danmarks besættelse 1940-1945

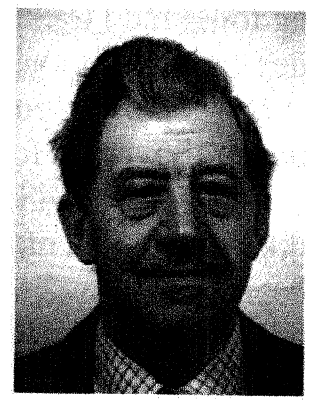

Af Arne Jensen, Lourup, født og opvokset i Lourup

Jeg vil fortælle om besættelsen – eller de 5 frygtelige år – som jeg husker dem, krig er forfærdelig!

Om morgenen den 9. april kom min far og vækkede os og fortalte, at Danmark var blevet besat af tyskerne. Jeg var 9 år, vi havde hørt om krigen, og der løb mange tanker igennem hovedet. Skulle vi også i krig? Jeg var bange, men far beroligede os.

Da vi kom i skole i Lourup, stod vi omme bag gymnastiksalen og så alle flyvemaskinerne komme ind over landet. Den første time gik med, at lærer Radmer fortalte om krigen og invasionens følger. Jeg tror ikke, vi fik lavet ret meget den dag, det var svært at koncentrere sig om undervisningen. Der var en speciel stemning, en blanding af spænding og frygt. Hvad ville fremtiden bringe?

Min var, Andreas Jensen, fortalte, at få dage inden den 9. april havde der været 2 danske officerer for at høre, om vi ville have danske soldater indkvartet, de skulle beskyde Hovedvejen. Men tyskerne kom først, så vi fik ingen danskere indkvarteret.

Det blev en hård tid med rationeringsmærker på sukker, smør og kaffe m.m. Richs (kaffeerstatning) var næsten den eneste kaffe, man kunne få. Oliekager til køerne var der også mærker på.

Mange husmødre på landet lavede selv smør, ost, sirup og hvad de ellers kunne finde på, de havde jo selv råvarerne. Mor lavede ost, smør og sirup, det smagte udmærket, men da var man heller ikke så kræsen.

Alfred Ravn på Gørklint Mølle lavede forskellige slags gryn og mel. Gert Hansen, Gørding, fortæller, at der var 6-7 mand i arbejde, han var svend på Gørklint Mølle og kørte med hestevogn med varer til Glejbjerg, Holsted, Gørding og til de forskellige små købmænd på landet.

Der begyndte at komme mange tyskere i byerne, der blev bygget træbarakker, men der boede også en del på gårdene. På Møllegården (Claus Ågesen) var der mange, han var sønderjyde og kunne tale tysk. Vi gik gerne igennem gårdspladsen, når vi skulle om til mølleren, men jeg var ikke glad for det, jeg skulle helst have min bror med.

Det var en hård vinter i 1941-42, alt frøs; vandpumpen, roerne m.v. Roekulen lignede en jordhule med huller i, vi lod jorden stå og smed roerne ud af

hullerne. Det var værst for hestene, de frøs og ville ikke stå stille. Men vinteren knækkede også tyskerne i Rusland, krigen vendte!

Vi var meget glade for at se engelske og amerikanske flyvemaskiner, de var enten rigtig højt oppe på vej til Tyskland, eller også meget langt nede, som da de bombarderede Shellhuset i København. Jeg husker, at min far og jeg var omme i engen for at stryge tørv, da vi pludselig blev overrasket af engelske maskiner, som kom langs med engdalen, meget langt nede for at undgå tyskernes radarer – vi kunne næsten råbe til dem.

Englænderne havde fundet de 3 laveste steder, så de 3 eskadriller kunne kom usete til København, hvor de bombarderede Shellhuset, som blev brugt til danske fanger.

Frihedskæmperne arbejdede også på vor egn. Det var især jernbanen, det gik ud over i forsøget på at forsinke tyskerne.

Min far skriver om besættelsen, at vi en aften fik besøg af politibetjent Frode Lyngbæk (tidl. kontrolassistent), hans kammerat var blevet taget af tyskerne og ville komme under tortur for at få ham til at angive de øvrige i gruppen. Gruppens medlemmer, heriblandt politibetjenten, fik bud om at gå under jorden. Uheldigvis havde andre frihedskæmpere sprængt jernbanen i luften ovre ved Bendiksminde, så området blev finkæmmet, og politibetjenten måtte videre. En aften, kort tid efter, standsede en bil udenfor, jeg for op i høet, men der skete ikke noget. Det var næsten kun tyskerne, som kunne køre, de andre biler var opklodsede.

En ven var udsat for, at en bil standsede, men han sprang resolut ud gennem vinduet til haven, og inden huset var omringet, nåede han at komme væk.

En aften, hvor vi var på besøg hos en nabo sammen med flere andre, opdagede naboen, at vi var blevet aflyttet, der var fodspor i sneen uden for vinduerne. Vi holdt op med nabobesøg og kortspil!

Min bror Hans og Leo Møberg gik meget på jagt inden krigen, men alle våben skulle afleveres, da tyskerne besatte landet. Deres jagtgeværer blev skjult, dog havde de købt 2 gamle rifler af Jens Larsen. Da de var bange for, at der var nogen, der vidste dette, blev der lettet et bræt i gæsteværelset, og skydevåbnene blev gravet ned i en kasse. Der var spænding på, man hørte jo så meget!

Vi kendte en mand, der hed Rasmus Lauridsen, han havde træben. Han kørte i en lille lastvogn med generator på, så han fyrede inden han kørte. Det var spændende, når han kom på besøg, han kunne fortælle meget om tyskerne. Engang skulle han til Blåvand med noget. Det var næsten mørkt, og lys var der ikke noget af i lygterne. Han kørte forbi en kolonne tyske soldater. Pludselig var der en officer, som sprang ud foran bilen. Rasmus kørte ham ned og hvad så? Tyskerne stak geværerne ind i bilen. »Hvad skete der med

manden?«. Han var død som en sild« sagde Rasmus, men der var jo tyskere nok. Rasmus fik lov at køre videre. Jo, han forstod at snakke sig om ved det.

Mod slutningen af krigen kom der mange civile østtyskere her til Danmark. De flygtede fra den russiske hær, som rykkede frem med hård hånd. Tyskerne var vel heller ikke så blide, da de var inde i Rusland. Disse flygtninge blev sejlet i fuldt lastede skibe her til Danmark, hvor de blev indkvarteret rundt om i sale på kroer og skoler. I gymnastiksalen ved Lourup skole var der også fuld belægning af disse stakkels mennesker. De søgte ud til beboerne omkring skolen, de var blevet bildt ind, at vi var Tysklands-venner, men de fik andet at vide. Selv om vi ikke var dem venligt stemt, så ynkedes vi over dem.

Købmanden, som kunne lidt tysk, formidlede dem ud for at hjælpe til i roerne. Hos os kom der 2 ægtepar for henholdsvis at hjælpe ved roerne samt for at gøre rent ved bierne. De fik kaffe og lidt hjemmelavet tobak, men ingen penge. Jeg husker, at det ene par havde ejet et gods, som de var blevet nødt til at rejse fra. De syntes, at det var rart at komme lidt væk fra den overfyldte gymnastiksal, og hos os havde de mulighed for at høre radio, de ville selvfølgelig gerne følge lidt med i, hvad der skete i deres hjemland.

Det var forskellige kulturer, som mødtes her – med forskellige vaner og skikke. Jeg husker, at jeg blev meget forundret, da en af tyskerne bad om at få mælk til den kødsuppe, som min mor havde lavet.

Men så sluttede krigen endelig, og der blev festet!

Tyske tropper forlader Gørding i maj 1945. Foto: Gørding Sognearkiv.

Efter Ordre fra Ortskommandanten for den tyske Værnemagt

bekendtgøres følgende

med Gyldighed fra Onsdag den 20. September d. A.:

Indtil videre er al Færdsel af Køretøjer og Personer indenfor Gørding Kommunes Omraade forbudt i Tiden fra

Kl. 22,00 til Kl. 6,00.

Endvidere er al Bilkørsel forbudt, dog med Undtagelse af Syge- og Lægekørsel.

Tilrejsende, der ikke har Bopæl i Gørding, skal indtil videre melde sig til Ortskommandanturen, der har Kontor i Gørding Skole.

Gørding Sogneraad, d. 20. Septbr. 1944.

P. S. V.

J. K. Rasmussen

C.S. Gørding